

Тўла хўжалик ҳисоби: муаммо ва ечимлар

Чин ҳамкорлик меваси

Ютуқлар гарови — маҳсулот сифати. Айниқса, бутун республика тармоқ министриларига тегишли барча корхоналар хўжалик ҳисоби асосида иш юритаётганда бу ниҳоятда муҳим аҳамият касб этмоқда. Маълумки, республика Министрлар Советининг 1987 йил июль ойи кўрсатмасига мувофиқ қабул қилинган «Сифат» программасида корхоналарда иш сифатини яхшилаш, меҳнат самарадорлигини ошириш мақсадида янги ишлаб чиқариш системаларини, робот-техник комплексларини яратиш вазифалари кўзда тутилди. Мазкур программа иттифоқ ва республика министриларига қарашли 100 дан зиёд завод ва фабрикаларда амалга оширилди.

Республикамизнинг «Кибернетика» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективни корхоналардаги комплекс программанинг қай йўсинда амалга оширилаётганлигини назорат қилиб борапти.

Мазкур программага кўра шахримиздаги ўнлаб саноат корхоналарида ишчилар меҳнатини энгиллаштириш, автоматика усулларида кенг фойдаланиш кўзда тутилмоқда. Табиийки ҳар бир корхонадаги иш жараёни ўзига хос хусусиятга эга. Шунинг учун амалга оширилаётган тадбирлар ҳам ўз моҳиятига кўра бир-бирдан фарқ қилади.

Биринчи ярим йилда «Кибернетика» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг мувофиқлаштирувчи гуруҳи «Ўзбекистон ССР Автомобиль йўллари министрига қарашли Қўйилмадаги кўприк темир-бетон конструкциялари тақриб қилингандаги комплекс программа «Стройиндустрия» бирлашмасининг махсус конструкторлик технологияси бўйси билан ҳамкорликда амалга оширилмоқда. Бу ерда ҳозирча планда белгиланган 7 та мануфактурдан 4 таси ўрнатилди.

«Ўзбекистон ССР Давлат сув хўжалиги» қурилиш бошқармасига қарашли Тошкент тақриб-механика заводида бутун кўл меҳнати билан амалга ошириладиган мураккаб жараёнлар талайгина. Бу ерда аксарият ишчи-

лар оғир қўл меҳнати билан машғуллиги ҳеч ким учун сир эмас. Завод маъмурияти ишчиларнинг меҳнатини энгиллаштириш мақсадида «Кибернетика» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасига мурожаат этдилар. Завод ва бирлашма мутахассислари хўжалик ҳисобидаги шартнома асосида ишлаб чиқариш жараёнларини автоматлаштириш ва роботлаштириш қанчалик мақсадга мувофиқ эканлигини аниқлаш мақсадида барча участкаларни мукаммал назоратдан ўтказишди. Мутахассислар механика ва йиғув цехларида робот ва махсус роботлашган техник комплексларни ўрнатиш мақсадида мувофиқ эканлигини айтишди. Мазкур соҳада амалга оширилиши лозим бўлган тадбирлар ҳам белгиланган кўрилди. Ишнинг назарий томони битди, лекин афсуски уни амалга оширишга ҳали ҳеч ким бошланмади. Шаҳар саноат корхоналарининг моддий-техника базаси бугунги кун талабига жавоб бераётганлиги планлаштирилган ишларни ўз муддатида бажариш имконини беради.

Маҳаллий саноат министриларининг «Комфорт» ишлаб чиқариш бирлашмаси дастлаб пармалаш станокларига махсус мосламаларни ўрнатиш соҳасидаги назарий ишлар шу министриларнинг илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси зиммасига юкланди. «Комфорт» бирлашмаси маъмурияти шунингдек, турли деталлар ишлаб чиқаришдаги роботлаштирилган комплекс яратишга ҳам буюрма беришди. Мазкур шартнома асосида дастлаб қанчалик ушқиннинг лойиҳаси ҳамда иш ҳужжатлари тақрибланди. Тақриб тақрибидан дастлаб монтаж қилиниб, ностандарт маҳсулотларнинг бир неча тури тайёрланди.

«Силикат» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Подъёмник», Тошкент аргетат заводида ҳам олимларнинг янгиликлари ишчилар учун ниҳоятда қўл келяпти.

Тошкент «Мотор» ҳамда «Алгоритм» заводларидаги комплекс программага кўра ишлаб чиқаришнинг автоматлаштирилган бошқарув системаси маҳсулотлари истеъмолчиларга жўнатиш, бухгалтерлик ҳисоби,

кадрларни бошқариш ҳамда сифатни бошқариш ишларини бирмунча энгиллаштириш кўзда тутилди. Корхоналарда шу соҳада 186 минг сўмлик иш ҳамжи амалга оширилди. Лекин бу корхоналарда барча ишлар ҳам кўнгилдагидек амалга оширилмапти, деб бўлмади. Тошкент мотор заводида моливий жиҳатдан туфайли баъзи иш жараёнлари тўхтатиб қўйилди.

Илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг рейд текширишлари натижа-сида корхона раҳбарлари, бўлим бошлиқлари роботлаштириш ишлари-га маъсул ҳодимлар билан ҳамкорликда махсус мажлислар ўтказилди. Бу ишчилардаги комплекс программанинг қандай амалга оширилаётганлиги, роботлашган техника ва мануфактурларнинг иш жараёнини ташкил қилиш бўйича тавсиялар беришди.

Бирлашма мувофиқлаштирувчи гуруҳи назарий ишларнинг амал-га тadbiq қилиниши билангина чекла-на қолмай, балки корхоналардаги ўнлаб участка ва цехларнинг иш жараёнларини кузатиб, ўрганишди. Чунки бугунги кунда ишчилар учун кулай меҳнат шaroитларини яратиш, меҳнат самарадорлигини ошириш ҳамда иш вақтининг ҳар бир дақиқа-сидан унумли фойдаланиш ниҳоятда муҳим аҳамиятга эга. Қайта қуриш жараёни, асқирган иш участкалари-ни янги техника ва роботлаштирил-ган комплекслар билан жиҳозлаш бугун инсон омилига, берилаётган асосий эътибор билан чамбарчас бо-лиқ. Шундай экан, корхона раҳбар-лари ўзларини қизиқтирган масала-лар, ишлаб чиқариш жараёнлари бил-дан боғлиқ муаммолар юзасидан бизнинг бирлашмага мурожаат қилишлари мумкин. Ҳақиқий ҳамкор-лик ва ишчиларга ғамхўрлик бўлган жойдагина амалга ошириладиган ишлар сифатида тўла қафолат бериш мумкин.

Н. МҲМИНОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси
«Кибернетика» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси директорининг ўрин-босари, техника фанлари доктори.

Республика бўйлаб

«Фаргона» колхозинда Тош-лоқ тикувчилик фабрикасининг филиали — тикувчилик цехи янги туширилди. Хўжалик прваленисиз цехга ажрат-ган бу буюм қайта жиҳоз-лагуларча М. Аамикова бошчилигидаги тақрибани му-раббийлар ёш колхозчи хоти-нлардан 40 кишига янги касб ўргатди. Улар ҳозирнинг ўзидаёқ дастлаб буюртма-ни бажардилар — колхоз бо-лалар боғчалари ва ёспилари учун туркум трусикчалар ва сочқилар тикдилар. Йил охи-ригача цехда ҳодимлар охи-рки беравара қўлаяди.

Марҳамат шаҳридаги янги автоқанда «Ором» чойхо-наси фойдаланишга топширил-ди. Чойхона маҳаллий мат-лубот жамиятининг коопе-ратлари қурдилар. Ҳозир хос тарзда безатилган шинам зал-да шарқ қандолатлари билан чойдан ташқари палов, мант, сомса, қабоб ва бошқа мил-лий таомлар танавул қилиш мумкин. «Ором» чойхона-дан олиш кунисиз эртабоддан кечгача — автобуслар қатнови тугагунча ишлайди.

12 километр узунликдаги янги асфальт йўл қадимий Дардак қишлоғини Қўрғонте-па район маркази билан, у ор-қали эса Андижон—Жалоло-бод автомобиль йўли билан боғлади. Эндиликда ён-атроф-даги хўжаликларнинг деҳқон-лари полз, сазавот, лева ва узум ҳосилини тайёрлов- пунктлари ва бозорларга ил-гаринга қараганда икки бора-вар қисқа йўлдан олиб бори-шлар мумкин. Объектин об-ласта автобўли йўллари бирлашмаси мўддатидан ил-гари фойдаланишга топширди. Айна пайтда Мазкур-бод қи-лоғи ва Бўстон посёлкаси-га олиб борадиган йўллар қу-рилади ва реконструкция қи-линиди. Йил бошдан бери Ан-дижон областинда 35 километр янги йўл ётқизилди, декабрь ойигача яна 25 километр йўл қурилади.

Жумуртов (Қорақалпоғистон) станциясида истиқомат қи-лаётган ишчилар темирйўлчилар кўнуда ҳар бири икки квартиралар учта ўй олди. Бу йўллар Туркманистоннинг 388-қурилиш-монтаж поезди буюмкорлари бунёд этдилар. Улар ишни планда белгилан-ган аник мўддатда уйдлашти-рилди. Йил охиригача инерт қу-рилиш материаллари корхона-си жойлашган Жумуртовда яна иккита шундай икки қа-ватли уйни фойдаланишга топшириш мўлжалланмоқда.

Самарқанднинг Боғишмол районидаги 1-маданият уйи ҳузурида ташкил этилган «Эт-тиз ёшдан ошганлар учун» клубида кейинги ярим йил-нида учинчи бор тўй ўтказил-ди. Клуб ёш ўтганлиги ва феъл-атвори туфайли ёшлар меҳаларига ва дискотекаларга бора олмайдиган ёшлар киши-ларини бирлаштирди. Маданият уйида ҳар ҳафта бўладиган уйрашувларда бўш вақтни қўнғилиш ўтказиш билан бирга қизиқари, одам-лар билан ҳам танишиш, эъти-мом — ким билди дейсиз — улар йўлдош бўла оладиган ўша янқо-агона инсонни уч-ратиш ҳам мумкин.

Энг уятчан ва қатъиятсиз одамлар шу ернинг ўзида ташкил қилинган теннисулар жамиятидан фойдаланиш мум-кин. Бу жамият «Панорама» рекнама ва маълумотлар газе-тасида низоқ тўғрисидаги эълонларини қиқаришга ёрдам беради.

[ЭТАГ].

Ишчи назорати

Нафс йўлидаги тўсик

ОДАТДАГИДЕК эрта тонгда Лариса хўшқайфият билан савдо дўконига кириб келди. Кечагина туширилган 20 фойзлик ёғли қаймоқ-ни савдо қилади: ажаб эмас мўмайгина чойчақа туша. Негаки, қаймоқни «ур-йи-қит» билан талашиб олувчи-лар ҳам талайгина эди. Бир-дан уни шайтон йўлдан ур-ди. «Нега энди ўзининг ба-ҳосига сотишим керак? Шун-ча қийналиб ишлаганимдан кейин фойда ҳам қолсин-да», ўйлади у.

Ҳа, 1 сўм 25 тийиндан ўзининг баҳосига олганлар зап олиб қилишди-да! Савдо-га қўйган қисмининггина со-тиб бўлган, «қаймоқ тутад», деб ёзиб қўйди. Ўша кун 16.00 дан бошлаб 13-мага-зинга келганлар 20 фойз-ли ёғли қаймоқни 1 сўм 40 тийиндан харид қила бошладилар. Лекин Л. Пак 60 килограмм қаймоқнинг ҳаммасини шу тарзда сотиб улгуролмади. Нафси хари-дорнинг ҳақиқа хийнатга бошлаган сотувчининг юзи шувит бўлиб қолди.

Чилонзор районида савдо шохобчаларини текшираёт-ган «Узгирпосельстрой» ло-йиҳалаш институтининг иш-чи назорати гуруҳи 15 вақтда етиб келди. Аввали-да Лариса саросимага тушиб қолди. Ҳатто тайинли вақти баҳона қилиб қўрсатишга ҳам улгурмаган эди. Қандай вақти ҳам қўрсатиш? Инсти-тут назоратчилари ҳам анойи эмас. Яхшиси ҳамма-сини бўйнига олган маъ-қул. Аслида бошқа иложи ҳам йўқ эди. Савдо қонда-сини сунистеъмол қилгани-ни тан олди. Лекин савол туғилди. Мазкур 13-оқ-оват магазинида ҳам раҳ-барлар бориб? Улар қаёққа қарашли? Ҳайҳотдек ма-газини шу иш содир бўлаёт-ган пайтда нахотини воқеа-дан беҳабар бўлишди? Ҳар-нима бўлганда ҳам савдо қо-нуни қондаларини бузишчи-нинг олдини олиш кўпроқ раҳбарларга бориб тақалади.

Бу масалани қўриб чиқ-қан Чилонзор райпийшкетор-ги Лариса Пакни савдо қон-дасини бузганлиги учун унга ҳайфсан эълон қилди ва моддий рағбатлантиришдан махрум этилсин, деган қа-рор чиқарди. 13-магазин ди-ректори М. Раҳмонова

эса савдо ишнини назорат қи-лишда совуққонликка йўл қўйганлиги учун ҳайфсан би-лан «сыйланди».

Ҳа, жиноят содир бўл-масдан унинг олдини олган маъқул. Бунда айниқса иш-чи назорати гуруҳи синга-ри жамоатчи-ердамчилар ху-қуқ-тартибот органлари-га яқиндан қўмақлаштирили-лозим.

Бундай нохуш ҳодисалар-нинг олдини қандай қилиб олиш мумкин. Қолаверса, назоратчиларнинг мутахас-сис эмаслиги савдо ишнини тафтиш қилишда қийинчилик туғдирмайдими?

Чилонзор район ишчи на-зорати гуруҳининг раиси Л. С. Солойда шу саволлар билан мурожаат қилди.

— Ишчи назорати гуруҳи-сининг районида фаоли-ят қўрсатаётганга бир йил бўлгани йўқ. Лекин шу қис-қа вақт ичида талайгина иш-ларини амалга оширишга эришди. Ҳар бир корхона, муассаса ва ўқув юртилари-да тузилган ишчи назорати гуруҳларининг ҳар қайси-сига бир ёки бир неча савдо дўконлари биринчи бў-қилиб, ўлар олиб бораётган ишларни, текшириш нати-жалари ҳақида билан маъ-лум қилиб турибдилар. Ху-сусан, ана шундай нохуш воқеалардан бири 368-боло-лар боғчасида ҳам рўй бер-ди. Маълум бўлишича, бо-ғча хизматчилари 27-мага-зиндан ҳар бири 4 сўмдан бел-гиланган 50 донна пакетдан қўй гуштини олишди. Ле-кин шу заҳотиёқ боғчадаги-ларнинг гуштнинг отгирли-ва баҳоси шубҳалантиради. Эр-тасига улар назоратчилардан бири Л. Доставани олиб ма-газинга бориладир. 27-мага-зин мудири Р. Карпова бо-ғча хизматчиларига қанча ва қандай даражали гушти-ни ёзиб қўйилган ҳужжат-ларни қўрсатади. Тасодифи-ни қарангки, ўша кун савдо ҳодимлари бир қанча пакет гуштларини яна бошқа та-шиқлотга бермоқчи бўлаётган экан. 1 тоннаю 400 кило-граммин ташкил қилган гуштларнинг пакетлари тор-тиб қўрилганда, 2 килограмм эмас, балки 1 килограмм 945 граммдан то 1 кило-грамму 975 граммгача чи-ди. Сиртдан қараганда, «Ҳа, ҳеч нима эмас экан-ку!», дейишнинг мумкин. Энди

биридан 25 грамм, иккинчи-сидан 55 грамм уриб қолш-ларни қўшсангиз, 80 грам-ми ташкил этади — иккита-гина пакетдан уриб қолш-ганини билиб олсангиз. Ўша 80 грамм ўнта ёки юзта па-кетдан олсангиз-чи? Оддий арифметик ҳисоб ҳам бун-и қанчалик катта рақам ҳо-сил бўлишини кўрсатиб ту-рибди.

Айбдорлар бу ерда жазо-сиз қўйилмади, албатта. Ав-вало магазин мудири Р. Кар-повага ҳайфсан берилди. Пакетларга ўлаб солишда савдо нормаларини бузгани учун А. Юсупов 3 ой муҳ-лат билан кичик сотувчилик-ка ўтказилди.

Оз бўлсада бундай ху-қуқ воқеалар учраб ту-рибди. Ҳойлардан сигнал тушуши билан назоратчи-ларимиз ишни батафсил ўрг-аниб зарур чоралар қўймоқ-далар. Тўғри, улар бу соҳа-ни бевосита билишда мута-хассис эмаслар. Табиийки, унча тушунмагандан кейин текширувдан натижа қилиб қол қийин. Шу босидан ҳам раҳмон ишчи назорати му-вофиқлаштириш марказида ўқув мануфактурларини таш-кил этиб етук, нуфузли му-тахассисларни унга жалб этдик. Улар назоратчиларни иқтисодий билимларини чу-қурлаштиришларига, савдо ва маъиш хизмат қўрсатиш тармоқлари иши билан пу-хта танишишга ёрдам бера-дилар. Ана шундай мута-хассислардан Л. Кинээр, Ф. Эргашев ва В. Жигалев-ларнинг олиб бораётган маш-ғулотлари мазмунли ва фой-далилиги билан алоҳида аҳа-мий касб этмоқда.

СССР Олий Совети Пре-зидиумининг 1989 йил 18 майдаги қарорига мувофиқ-жойларда тузилган ишчи назоратининг гуруҳлари фа-қатгина савдо шохобчалари-ни эмас, сарфдорлик, этик-дўзлик ва соатсозлик каби маъиш объектлар ишнини, умумий овқатланиш, дори-хоналар, пассажир транс-портини текшириб боришлар-ни лозим. Ишлаб чиқариш корхоналарида, муассаса ва ташкилотларда меҳнаткаш-лар ўзларининг ишонган ва-киллари ишчи назорати гуруҳисига аъзо қилиб қўр-сатишлари керак.

Феруза ҲУСАНОВА.

«Тошкент оқшоми»га жавоб берадилар «Чивиндан энгилган меҳмон», «Карнайчидан бир пуф...», «Чивинхона»лар

«Тошкент оқшоми» газетасининг 3 июни, 17 июни ва 8 июль 1989 йил сон-ларида «Чивиндан энгилган меҳмон» остида феъл-атвори эълон қилиниб, уларда шайхларга «Чивин» эпидемиологиянинг тарқалётгани, бундан қашшахларнинг низоқ қаттиқ азоб чекаётганлиги, мута-садди ташкилотларнинг ўз ишларига нисбатан совуққонлиги, аниқроқ қилиб айтганда, ўта ноқорлиги қаттиқ танқид қилинган эди. Ана шу феъл-атворлар юзасидан Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министриларининг Тошкент шаҳар соғлиқни сақлаш бош башқармаса қарашли шаҳар санитария ва эпидемио-логия станцияси бош врач ўринбосари Е. Л. Теодорович илзоси билан расмий жавоб хати олинди. Унда, жумладан шундай дейилди:

«Чивин» масаласи Тошкент шаҳри аҳоли-сини бевозита қийлатган шу куннинг энг долзарб муаммоларидан биридир. Бу ма-салага ҳатто мавбют ҳам ўз диққатини қаратади. Шунинг алоҳида қайд этиш керак-ки, шаҳримизда чивинга қарши кураш осон қўлмайди. Йилдан-йилга шаҳар уй-жой коммунал хўжалигида ҳал этилмаган муаммолар тўпланиб борапти. Қурилиш ташкилотларини моддий ва ишчи кучлари билан етарли таъминланмаган бир пайтда уй-жой қурилишини жадаллаштириш оқиб-ати иш сифатига путур етмоқда. Бунинг натижалари бизга маълум. Бугунги кунда шаҳарда 290 дан ортиқ уйларнинг ертўла-лари (шундан 250 таси маҳаллий Совет-ларга қарашли) сўғга тўла. Бундан ташқари жуда кўп ертўлаларини вақти-вақти билан сув босиб туради. Бундай ҳолга уйлардаги инженерлик-коммуникация тармоқларининг носолиги, ертўлалардаги қуварларнинг си-фатсиз изоляция қилинганлиги, лойиҳа нормаларидан ортиқча чекинишлар сабаб бўлмоқда.

Бугунги кунда шунини айтиш керакки, уй-ларнинг санитария-техника ҳолати борган сари ёмонлашиб борапти. Шаҳар санита-рия ва эпидемиология станцияси хизмат-чилари аҳолини яхшилаш учун барча чо-раларни қўришди. 1988 йилда ва шу йилнинг ўтган даври мобайнида қарийб барча ЖЭУларнинг раҳбар ҳодимларига жарима солинди. Районларнинг уй-жой ишлаб чиқариш эксплуатация бирлашмаси-нинг бир қатор мутасадди раҳбарларини жавобгарликка тортиш учун уларнинг иши маъмурий комиссияга топширилди. Текши-риш натижаларини шаҳар ва район Совети икритроа комитетларига, шаҳар партия ко-митетига, республика ва шаҳар халқ кон-троли комитетларига, Ўзбекистон ССР Ми-нистрлар Советига юборилди.

Бирок, шаҳардаги мутасадди ташкилот-лар ертўлаларини сувдан ҳоли этиш маса-ласига пажна орасидан қараб келтирилди. Ҳойларда етарли миқдорда сув тортиш насослари йўқ. Занглаган, тикланган канализ-ация тармоқларини тозалаш учун махсус асбоб-ускуналарга эга бўлган бригадалар тузиш масаласи ҳал этилмаган. ЖЭУ ва ЖЭУлар ҳамон зарур ерматуралар, қувар-лар билан таъминланмапти. Хуллас, бу масалалар ҳал этилмай келинапти. Шаҳар канализация бошқармаси, «Таштуплоком-муэнергия», уй-жой бошқармалари бу ма-салага жиддий киришишлар керак».

Меҳнатдан обрў топганлар

Кенг истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш шу куннинг муҳим вазифаларидан бири ҳисобланади. Уларнинг сифати яхшиланиш, ассортиментини кенгайтириш эса бундан ҳам муҳимроқдир. Тошкентдаги бинокорлик ма-териаллар тақриб-механика заводида ҳам бу масала эътибордан четда қолмаётгани йўқ. Корхонада кенг истеъмол буюмлари цехи ишлаб турибди.

Сиз ўша суратда ана шу цехнинг илгорларини қўриб турибсиз. Қўювчи Н. Боровикова ва цех мастери С. Шкарунина буюмлар сифатига алоҳида эътибор беришди. Ҳар бир буюм ана шундай сичковлик билан қўздан ке-чирлаётганлигини учун ҳам улар қўздан чиқётган ма-хсулотлар кўпчилигига манзур бўлмоқда.

СУРАТДА: Н. Боровикова ва С. Шкарунина.

Р. Шарипов сурати.

Попочилар сулоласи

Асрдан ҳам ошди

Ўз бахтини оддий касби ор-қали кўлга киритган ва касби-га ҳақиқий ошик бўлган киши-лар ҳақида гап кетса, Тош-кентдаги «Шарқ гули» бадий буюмлар ишлаб чиқариш бир-лашмасида меҳнат қилаёт-ган Мухайе опа Мир-зеева ёдига тушади. 42 йил-дики унинг қўлидан чиқ-қан не-не чиройли палач-лар, гулқўрпалар, зардевор-лар қанчадан-қанча келинча-ларнинг уйларига нафосат ва олам-олам қувонч, завқ-шаҳ-бағишлармоқда. Мана бир неча йилдики, опа ёшлар брига-дасига бошчилиги қилиб, по-почилик сирларини ёшларга ўргатиб келмоқда.

— Касбининг яхши-ёмони йўқ. Касбга бўлган муҳаббат-нинг баланд-пасты бор, — дейди у. — Касбга ким ҳақи-қий илхос қўйса, бир ишни қилатуриб бошқасига югурма-са, иши унумли ва сифатли бўлади, обрўси ҳам ошавера-ди. Ёшлар бир ерда, бир касбда ўзоқ ишлаш ҳар то-монлама фойдали эканини би-либ қўйишлари керак.

—Биз Мухайе опанинг шо-ғирдарини номма-ном санаб ўтирмаймиз. Цехга келган ёшлар унга ўхшаган машъал, меҳрибон устозлардан кўп нарсаларни, ишга фидойили-ки, одамийликни, аҳил оила қуришни, ахлоқ-одобни ўргана-дилар, — дейди попоч цехи бошлиғи Нодира Парнибоева.

Попоч цехи коллективни со-циалистик мусобақада доимо олдинчи сафларда боради. Шу йилнинг ўтган етти ойида 1 миллион 300 минг сўмлик-дан ортиқ буюмлар савдога чиқарилди. Бу маҳсулотнинг деярли кўпчилиги попоч цехи-нинг маҳсулотидир.

Мухайе опанинг меҳри, кол-лектив туфайли бўлса керак, унинг қизлари, синглилари ҳам шу бирлашма томон таълими-да. Унинг синглиси 23 йилдан

бери попоч цехида ишлаб ке-ляпти. Ўзгаларга меҳрибон-лиги, қўйди-пишдилиги билан бошқалардан ажралиб туради. 1983 йили цехда олий навли сифат белгиси «Янгилик» ин-декси билан маҳсулот тайёр-лайдиган потон линия ташкил қилинди. Унга Мазмура Тош-муҳамедовани бригадир қилиб тайинлашди. 28 кишидан ибор-рат бу бригада энг маъсули-ятли ишни бажарувчи моҳир каштачилардан иборат эди. Бригада шу йилнинг биринчи ва иккинчи квартал планлари-ни ошириб адо этди. Иккинчи кварталда 248800 сўмлик ўр-нингга 296056 сўмлик маҳсулот ишлаб чиқардилар. Бригадада олий навли нафис палач —чой-шаблонери ишлаб чиқараётган моҳир каштачилар Марҳамат Пулатова, Жамила Ҳасанова, Матлуба Дўсметова, Машкура Қосимова қабиларга ҳамма ҳавас қилади. Мазмура Тош-муҳамедова Октябрь район Советининг депутаты сифатида ҳам фаоллик кўрсатмоқда. Айтгандек, Мухайе Мирзева-нинг қизлари ҳам опа изидан бориб попочиликни ихтиёр этди. Чунки оналари шу касб орқали ҳам бўлгани йўқ-да. Қизлари Мафзуза, Маҳсума, Мавлудалар ҳам шу цехда тер тўкиб ишлашди. Қизларининг иш стажлари 15—22 йилни ташкил қилади. Мухайе опе-нини ўғли йигитлик бурчини бажариб, шу бирлашмага иш-га келди. У устозлардан меҳа-никлик касбининг ўрганди, ҳозир попоч машиналарини тузатиш сирларини ўрганиб олди. Шун-ратни коммуналлар кўни-ке-ча партия ёлдоғиниго номзод-ликка қабул қилишди. Агар бу ишчилар сулоласининг ун-умий иш стажларини ҳисобла-сак, 110 йилдан ошиб кетар. Ҳам! Меҳнат қилган энда азиз, деб шунга айтдилар-да!

С. СУЛТОНОВ,
«Тошкент оқшоми»нинг
жавобчи мухбири.

Мамлакатлар, одамлар, одатлар

Келин қандай

Расмий статистика маълу-мотларига қараганда, Нами-бияда ўн бир гуруҳ элалар истиқомат қилади. «Ва ҳона-зола» деб номланган ўн иккинчи гуруҳини африка-ликларнинг қўлига ўзига хос қабилалари ташкил эт-ди. Ана шулардан бири — овамбо қабиласининг никоҳ маросимлари ҳақида янги-ликлар матбуот агентлиги-нинг Африка жанубидаги ўз мухбири Андрей Дубровский хикоя қилади.

Очинини айтганда, мамла-катнинг шимол-гарбидаги Каоколенда овамбо вакил-ларини биринчи марта қўр-ганимда, бугдўйранг, билаго-зуклар билан исанган эркак-лар ва деярли яланғоч, бе-луга лахтак боғланган хўшо-мат аёллар Африка ажойиб-ларнинг муҳлиси бўлган саҳатчи-лар эътиборини жалб этиш учун шундай ки-нибди олишганига амин эдим. Аммо овамбо билан ақироч танишганимдан сўнг

уларнинг ўз анъаналарини, маданиятини, турмуш тарзи-ни деярлик бус-бутун сақлаб қолган ҳозирги Африкадаги камсонли элалардан бири эканлигини тушунидим. Деяр-лик деганининг боиси шунки, Европа маданияти ўз таъси-рини кўрсатмаган қабилалар жуда кам қолган. «Қадим замонларда лобоба — келин учун қалин — чорва билан, турли рўзгор буюмлари бил-лан тўланган эди, — дейди деҳқончилик билан шуғул-ланувчи овамбо Музаримо Кавари. — Ҳозир эса бир неча шиша ичкилик лобоба ўрнига ўтаверди...»

Шунга қарамай овамба-ларнинг никоҳ маросимлари ва расм-рўсуслари бугунги кунда ҳам гоётда қизиқар-ли ва жоизбалидир. Никоҳ маросими қўйилдидагина ўтади. Кўз олдингизга кел келти-риш, бир гуруҳ эркаклар келинни олиб кетиш учун ба-қиринг-чақиринг, қўйиш айтиб, қўлга бостириб киришга

уринаяпти. Хотин-қизлар эса, астойдил уларнинг ҳужумига қаршилиқ кўрсатишди, олишув вақтида рақиблар ҳатто бир-бирларини ерга қулатиб ҳам қўришади. — Аммо олишувда ҳеч ким аччиқ қилмайди, — деб тушунтиради Кавари. — Чун-ки «келинини ўғирлаш» байрам тантанасининг тарки-би қисмидир. Афсуски, ке-лини вақтларда баъзан ев-ропача уйланишди, тўй қувноқ байрам ўрнига ички-ликбозликка айланиб кета-ляпти.

</

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10